herpy

GEKONY

Ocellated velvet gecko

Oedura monilis

Oedura monilis to smukły, nocny wspinacz ze wschodniej Australii o wzorze z ciemnych plam przypominających oczka i szerokich palcach, które przypominają małe przyssawki. Żyje na drzewach i skałach, chętnie przyjmuje owady karmowe i jest spokojnym, odpornym gekonem dla tych, którzy chcą spróbować swoich sił z rodzajem *Oedura*.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Oedura ocellata; Oedura attenboroughi*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-10 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i skalny**
Środowisko	**Sawanna, las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 30 × 40 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-33 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**40-60%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**3-5**
Inkubacja	**55-70 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Oedura monilis to nieco spłaszczony, smukły gekon z dużą głową, dużymi oczami bez powiek i skórą miękką w dotyku jak aksamit. Nazwa rodzajowa *Oedura* oznacza "obrzmiały ogon" i nawiązuje do grubych ogonów przedstawicieli rodzaju, ale u tego gatunku ogon jest tylko średniej długości i w przekroju mniej więcej okrągły. Grzbiet pokrywa wzór z plam przypominających oczka, a nazwa gatunkowa *monilis* pochodzi prawdopodobnie od łacińskiego *monile*, czyli naszyjnik lub sznur pereł, co nawiązuje do ubarwienia. Palce są szerokie, z delikatnymi lamelkami, dzięki którym gekon potrafi chodzić po pionowych powierzchniach, także po szkle.

Dorosłe osobniki osiągają 8-10 cm od pyska do kloaki; średnio około 8 cm. Oryginalny ogon stanowi 55-83 % długości ciała, więc dorosłe zwierzę z nieuszkodzonym ogonem mierzy łącznie około 12-18 cm. Długość życia nie jest znana; 10-15 lat to ostrożny szacunek, a blisko spokrewniona *Oedura tryoni* potrafi składać jaja jeszcze w wieku 22 lat. Gatunek jest bardzo zmienny pod względem barwy i wzoru, a niektóre populacje żyją głównie na drzewach, inne niemal wyłącznie na skałach.

Gatunek został opisany przez C. W. De Visa w 1888 roku. Częściowo funkcjonował pod nazwą *Oedura ocellata*, a później *Oedura attenboroughi*, ale nazwy te nie są już używane. W 2019 roku grupę ponownie zrewidowano i opisano trzy nowe gatunki *Oedura* z wnętrza wschodniej Australii, do których należą niektóre populacje wcześniej zaliczane do *O. monilis*. Starsze informacje o hodowli pod tą nazwą mogą więc dotyczyć kilku blisko spokrewnionych gatunków, a zwierzęta w handlu nie zawsze są oznaczane zgodnie z nowymi granicami.

Gatunki z rodzaju *Oedura* to spokojne zwierzęta, które rzadko gryzą, ale są szybkie i potrafią zeskoczyć z ręki. Najlepiej bierz je do ręki tylko wtedy, gdy to konieczne. Jak u innych gekonów ogon może zostać odrzucony i nie odrasta już w tej samej formie.

Występowanie i środowisko

Oedura monilis występuje wyłącznie w Australii, we wschodnim Queenslandzie i północno-wschodniej Nowej Południowej Walii. Miejsce typowe podano jedynie jako Queensland, a okaz typowy dawnej nazwy *Oedura attenboroughi* pochodzi z okolic na zachód od Emerald w środkowym Queenslandzie. Zdecydowana większość stanowisk leży w Queenslandzie.

Zasięg nie jest ostro wyznaczony. Po rewizji grupy w 2019 roku część stanowisk z wnętrza kontynentu przypisano nowym, blisko spokrewnionym gatunkom, a pojedyncze stanowiska dalej na południe i zachód wynikają prawdopodobnie z błędnych oznaczeń. Zasięg na mapie jest więc przybliżony.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Oedura monilis zasiedla wiele typów siedlisk, od otwartych lasów i skrajów lasów deszczowych po suche, gęste zarośla lasu deszczowego z lianami. Jest w połowie nadrzewna, a w połowie naskalna. W niektórych populacjach przebywa głównie na drzewach, w innych niemal wyłącznie na powierzchniach skalnych, a w jeszcze innych korzysta z obu. W dzień ukrywa się za luźną korą, w szczelinach oraz pod kamieniami i opadłym drewnem.

Po zapadnięciu zmroku wychodzi i poluje na owady na pniach, skałach i martwych gałęziach. Klimat na tym obszarze jest ciepły latem i chłodniejszy zimą, a dobre wyniki rozrodu wiążą się z chłodną, suchą przerwą zimową.

Hodowla

TERRARIUM

Pojedynczą *Oedura monilis*, parę lub samca z dwiema samicami można trzymać w terrarium o wymiarach co najmniej 50 × 30 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). Więcej miejsca to dobry wybór.

Gekon jest wspinaczem, więc zapewnij terrarium wysokość i wiele pionowych oraz skośnych powierzchni: płyty korkowe ustawione skośnie pod kątem 45-80 stopni, kawałki gałęzi i płyty imitujące skałę. Pnie paproci drzewiastych dobrze pasują do tego gatunku, a jako podłoże można zastosować mieszankę 70 % ziemi torfowej i 30 % piasku albo około 60 % piasku do piaskownic i 40 % przesianego torfu. Warstwa 3-5 cm daje podłoże, które utrzymuje trochę wilgoci.

Wszystkie gatunki *Oedura* to zręczni wspinacze, także po szkle, więc pokrywa musi szczelnie przylegać. Jednocześnie zadbaj o dobrą wentylację. Zapewnij kilka kryjówek, aby każdy gekon mógł się wycofać. Nie trzymaj razem dwóch samców.

TEMPERATURA

Zapewnij temu gatunkowi temperaturę otoczenia w dzień około 24-27 °C i miejsce wygrzewania o temperaturze 29-33 °C, np. pod małą żarówką, która ogrzewa płytę korkową. Ciepło żarówek bardzo różni się w zależności od marki, więc zawsze mierz temperaturę termometrem cyfrowym. W Australii dodatkowe ogrzewanie można pominąć, jeśli w pomieszczeniu jest wystarczająco ciepło.

W nocy temperatura powinna spadać do 18-22 °C.

Jeśli chcesz rozmnażać, najważniejsza jest chłodna przerwa zimowa. Obniż temperaturę do około 16-18 °C bez miejsca wygrzewania na cztery tygodnie, zraszaj tylko raz lub dwa razy w tygodniu i nie karm. Następnie ponownie podnieś temperaturę. Bez rozrodu przerwa nie jest konieczna. Brak zimowego schłodzenia to najczęstsza przyczyna słabych wyników rozrodu.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Oedura monilis dobrze czuje się przy umiarkowanej wilgotności powietrza. Celuj w 40-60 %. Zraszaj terrarium 3-4 razy w tygodniu. Można użyć miski z wodą, ale można ją też pominąć, gdy terrarium jest zraszane, tak aby zwierzęta mogły pić krople ze ścian i dekoracji.

Pozwól terrarium wyschnąć między zraszaniami, aby podłoże nie było stale mokre. Wilgotna kryjówka z mchem pomaga podczas linienia. Po przerwie zimowej zraszaj codziennie przez pierwsze trzy tygodnie, co zwierzęta wydają się doceniać.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Oedura monilis jest aktywna nocą i nie ma znanego zapotrzebowania na UVB, a UVB nie daje widocznej różnicy. Jeśli mimo to je zapewniasz, powinno to być słabe światło z dużą ilością cienia (strefa Fergusona 1), a zwierzęta muszą mieć możliwość całkowitego schronienia się przed nim.

Wapń z D3 na pokarmie pokrywa zapotrzebowanie. Utrzymuj oświetlenie przez około 12 godzin w półroczu letnim i nieco krócej zimą, jeśli chcesz zapewnić zwierzętom przerwę zimową. Unikaj bezpośredniego słońca, które szybko przegrzewa małe terrarium.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Oedura monilis żywi się owadami i przyjmuje niemal wszystkie owady karmowe odpowiedniej wielkości: świerszcze, szarańczę, karaczany, mniejsze mączniki i larwy muchy czarnej (BSF). Ofiara nie może być dłuższa niż szerokość głowy gekona. Podawaj 3-4 świerszcze na gekona na raz.

Dorosłe osobniki karm dwa-trzy razy w tygodniu, a młode trzy-cztery razy, a w chłodnym okresie ogranicz karmienie do co siódmego-dziesiątego dnia. Ta zasada została zapożyczona od blisko spokrewnionej *Oedura gemmata*.

Oprószaj owady wapniem, regularnie wapniem z D3, a od czasu do czasu preparatem multiwitaminowym. Samice w rozrodzie i młode potrzebują dodatkowego wapnia. Usuwaj niezjedzone owady, aby nie przeszkadzały gekonowi podczas snu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Oedura monilis to spokojne i skryte zwierzę, aktywne głównie po zmroku, ale czasem można je zobaczyć także w ciągu dnia. Gdy czuje się zagrożone, wygina grzbiet i macha ogonem. U kilku gatunków z rodzaju obserwuje się też, że poruszają ogonem, zanim chwycą ofiarę.

Gatunek trzyma się pojedynczo, w parach lub w małych grupach z jednym samcem i dwiema samicami. Samce trzeba trzymać osobno, ponieważ wchodzą ze sobą w konflikty. Młode, podobnie jak u *Oedura tryoni*, mogą mieszkać razem przez pierwsze sześć do ośmiu miesięcy, ale rozdziel je, gdy tylko samce zaczną wykazywać oznaki dojrzałości płciowej. Zapewnij wszystkim zwierzętom kilka kryjówek. Bierz gekona do ręki tylko wtedy, gdy musisz, i pozwól mu przechodzić z ręki do ręki zamiast go chwytać.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce *Oedura monilis* rozpoznaje się po dwóch małych wybrzuszeniach na spodniej stronie nasady ogona, czyli wybrzuszeniach hemipenisów. Gatunek ma ponadto po jednej ostrodze kloakalnej po każdej stronie kloaki. U bliskiego krewnego, *Oedura tryoni*, wybrzuszenia stają się widoczne po sześciu-ośmiu miesiącach. Wiek i masa ciała w momencie rozpoczęcia rozrodu nie są znane.

Samica jest zwykle nieco mniejsza i smuklejsza. Zwierzęta hodowlane powinny być silne, dorosłe i w dobrej kondycji. Szczególnie dbaj o wapń dla samic.

GODY I KOPULACJA

U *Oedura monilis* sezon rozrodczy przypada na australijskie miesiące letnie, mniej więcej od października do lutego. W tym okresie samice składają jaja, a blisko spokrewnione gatunki postępują według tego samego wzorca. Zacznij od chłodniejszej i suchszej zimy z krótszymi dniami. Gdy wiosną temperatura, oświetlenie i zraszanie znów wzrosną, zwierzęta zaczynają kopulować.

Trzymaj jednego samca z jedną lub dwiema samicami. W niektórych latach samice składają wiele jaj o dobrej płodności, a w innych prawie wcale, a prawdopodobnym wyjaśnieniem jest niewystarczające zimowe schłodzenie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Oedura monilis* składa po dwa jaja naraz. Licz się z 3-5 zniesieniami w sezonie w odstępach 28-35 dni; liczby te zapożyczono od blisko spokrewnionych *Oedura tryoni* i *Oedura gemmata*.

Ustaw w terrarium mały plastikowy pojemnik z otworem w pokrywie i 3-5 cm wilgotnego sphagnum, włókna kokosowego lub piasku. Dopóki materiał nie wyschnie całkowicie, nic się nie stanie, jeśli jaja zostaną znalezione dopiero po kilku dniach. Przez cały sezon podawaj samicy wapń i obfitość owadów.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja *Oedura monilis* do małego pojemnika z wermikulitem zmieszanym z wodą w stosunku wagowym 1:1 i nie obracaj ich. Użyj inkubatora utrzymującego 27-29 °C. W temperaturze 27-29 °C wyklucie następuje po 55-70 dniach.

Nie wiadomo, czy temperatura decyduje o płci młodych.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

U bliskich krewnych młode linieją w ciągu pierwszych 48 godzin i zaczynają przyjmować małe świerszcze po kilku dniach do tygodnia. Trzymaj młode *Oedura monilis* na ręczniku papierowym, aby widzieć pokarm i odchody, i zapewnij im wilgotną kryjówkę. Zraszaj lekko, ale pozwól terrarium wyschnąć między zraszaniami.

Karm je codziennie lub co drugi dzień maleńkimi owadami oprószonymi wapniem i pozwól im najeść się do syta. Kilka młodych może mieszkać razem przez pierwsze miesiące, ale rozdziel je, gdy płeć stanie się widoczna. Jeśli młode ma trudności z linieniem, pomaga doba w małym pojemniku z wilgotną szmatką.

Zdrowie i częste błędy

Oedura monilis jest odporna, a typowe błędy są takie same jak u innych owadożernych gekonów:

- Niedobór wapnia i D3, zwłaszcza u młodych i samic rozrodczych. Prowadzi do miękkich szczęk, wygiętych kończyn i drżenia. Regularnie oprószaj owady.
- Resztki wylinki na palcach i końcu ogona, jeśli powietrze jest zbyt suche. Zapewnij wilgotną kryjówkę i rozmiękcz resztki wilgotną szmatką.
- Nadwaga, jeśli gekon jest zbyt często karmiony tłustymi owadami, takimi jak mączniki i zophobasy.
- Pleśń i bakterie w stale mokrym podłożu. Zadbaj o wentylację i pozwól podłożu wyschnąć między zraszaniami.
- Słabe wyniki rozrodu bez wystarczająco chłodnej przerwy zimowej.

Gekon powinien mieć czyste oczy, pełny ogon i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osłabiony.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.